

Mosk. Wied. powtórzyły jeszcze raz znany telegram Komarowa z dodatkiem „za poradą Anglii“, który wydrukowały tłumami czołownikami.

Projekt rządu rosyjskiego opodatkowania renty od kapitału, który był przez dłuższy czas przedmiotem żywej dyskusji i odegrał ważną rolę w spadku kursu rosyjskich walorów, zniknął nagle z porządku dziennego. Niebezpieczeństwo konfliktu angielsko rosyjskiego odwróciło uwagę od projektu rządowego o tyle bardziej, ile że słusznie było można sądzić, iż w tak ciężkiej godzinie Rosja nie odważy się na żadne ryzykowne eksperymenty ze swoim kredytem.

Rosja rzeczywiście cofnęła się na razie, doznawając na giełdach europejskich częściowej porażki, niemniej przecież projekt, o którym mowa, istnieje. Projekt ten niczego innego nie ma na celu, jak okrojenie kuponów od długu państwowego.

Belgijskim Izom przedłożoną zostanie niebawem ustawa, upoważniająca króla Leopolda do objęcia kierownictwa państwa Congo. Ustawa ta zawierać będzie oświadczenie, że zwierzchnictwo Leopolda II. w niczem nie będzie dotykać ani jego odpowiedzialności jako króla Belgii, ani odpowiedzialności kraju. Sprawa ta załatwiona zostanie prawdopodobnie przed końcem przyszłego miesiąca; jest nadzieja, że przyjęcie projektu ustawy nie natrafi na poważniejszą opozycję. Gdyby państwo Congo miało brać Chinyków do budowy kolei żelaznej i innych robót, w takim razie rządzący prawdopodobnie Chinów ambasade w Brukseli albo jenerałny konsul w Antwerpii. Rokowania w tej sprawie już się toczą.

Korespondencje „Gaz. Nar.“

Paryz d. 12. kwietnia.

(J. S.) Nowy gabinet składa się niby z radykałów, — ale na jakim stopniu radykalizmu, dowodzi osoba tak zacna i szanowana jak jego prezes, p. H. Brissona, który całym swoim pięćdziesięcioletnim żywotem uczciwym i politycznym dla republiki prawdziwej, zyskał sobie ogólny szacunek prawie równy jak p. Grevy, i dlatego też za następcę jego był i jest uważany. Z tego więc względu można być spokojnym o sprawy publiczne Francji; tak wewnętrzne jak na zewnątrz. Inni wszyscy członkowie gabinetu będą równie rozsądni jak jego prezes, bo inaczej się mówi przed wyborcami, inaczej w parlamencie, a zupełnie inaczej postępuje, gdy się jest ministrem — to aksjomat tyle razy sprawdzony!

W Izbie posłów odbyła się długa i żywa walka przy wyborze prezydenta jej na miejsce p. H. Brissona. P. Floquet został wybrany większością za ledwie kilkunastu głosów nad p. Philippoteaux. P. Floquet zasiada na skrajnej lewicy, ale możemy zaręczyć, że na fotelu prezydenckim — jako trzecim stanowiącemu we Francji — będzie równie sprawiedliwym, względny i rozumny, jak był dawniej pp. J. Grevy, L. Gambetta i H. Brisson, i nie będzie więcej radykalnym — niż nim nie był w czasie gdy urzędował jako prezydent Paryża. Człowiek to pięćdziesięcioletni, adwokat znakomity, publicysta wymowny i rozumny, postępowiec uciwły, a przytem wielkiego serca. Jak wiadomo, p. Floquet jest to ten sam, który w 1867 r. w Paryżu nazajutrz po strzale Berzowskiego, gdy car wszedł do gmachu sprawiedliwości dla zwiędzenia go, z pomiędzy stojących adwokatów w togach wysunął się naprzód, stanął przed carem i zawołał — znane całemu światu — „*Mon sieur! vive la Pologne!*“ — Car się skłonił i cofnął się natychmiast.

Wczoraj był tu w ratuszu ów sławny bal z loterji, urządzony szlachetnie przez prasę na korzyść ubogich w Paryżu i rannych w Tonkini. Powiódł się nadzwyczajnie, bo kilkanaście tysięcy biletów po 20 fr. było rozprzedanych, a Rada miejska wzięła na siebie wszelkie koszty. Aby mieć wyobrażenie o wielkości i świetności balu, to wszystkiemi większemi ulicami dochodzącymi do ratusza, pomimo że zaczęto się jeżdżać po godzinie 9. — jeszcze o północy powozy i dorozki ciągnęły się stopem przese do 500 metrów — wioząc gości. Bawiono się ochotco do białego dnia.

Mysimy tu obchodzili Wielkanoc staropolskim zwyczajem, dzieląc się jaćm święconem przez sw. ks. R. Wilczyńskiego w domu gościnności polskiej państwa J. N. R. jak każdorocznie. Serdeczna to i prawdziwie narodowa była uczta, bo oprócz zwykłych patriotycznych

i przyjaźnych toastów wnoszonych jednako — od lat dwudziestu na tułactwie przez gospodarszą, zrasaliśmy nieraz iż wspomnienia wyborne ciasta i mięsniwa, nadesłane przez zacnych przyjaciół z różnych ziem polskich, bo były pyszne baby pp. Bieńkowskiej, Lachnerowej a wyborne kiełbasy i szynki p. Finklowej ze Lwowa — kołacz z Krakowa i Poznania — mazurki z pod Kalisza i z Warszawy — przekładane z Lubelskiego i Ukrainy, a sławne wędliny z Litwy — nie licząc ciast roboty gospodyni domu. Piłimys zdrowia wszystkich tych serdecznych dawczyń, zdrowie zeszluczonych kochanych współbiedniaków Finkla i Lachnera, oraz i was wszystkich — pilimys do siego roku... w ojczyźnie! A wtedy przyjaciel domu, p. Hertel, jeden także z naszych współbiedniaków po dwakroć z ogniem zaimprovizował serdecznie i patriotycznie. I tu jeszcze raz żałuję, że nie umiem stenografować, bo warto było uchwycić te piękne rymy. Serdecznie mu też dziękowaliśmy.

Głosy z kraju.

(Kilka słów o ratowaniu rolnictwa.)

(Dokończenie.)

Uprawa ziemi, to jest hodowanie tworów przyrodzonych, widoczności nam nietylko, czem rzeczy są, ale także i czem one być mogą przy naszym staraniu. Nie ogranicza się przeto na uprawie roślin, ale zarówno obejmuje i chów zwierząt pożytecznych. Wprowadzenie zaś tego w życie — stanowi o systematach gospodarzo-rolniczych. Aby zaś w rolnictwie torować drogę dalszemu postępowaniu — należy się zawsze przyrządać posilkować. Wszystko zaś, co tu wzmiankowano, zrozumiale uzasadnia — konieczność produkcji i rolnej i zwierzęcej. Powiększona poprawnie produkcja zwierzęca — przedstawia pewność daleko tańszej i większej produkcji rolnej. Słowem, rozchodzi się o zmniejszenie pół pod uprawę roślin kłopotliwych, a rozszerzenie jej pod uprawę roślin dokładnie oceniających ziemię.

Badania naukowe i porównania praktyczne stwierdziły, że roślina bujną wzrastającą daleko więcej czerpie z powietrza, koniecznych dla siebie jej składników. Lubo zaś i ona także pobiera składniki nieorganiczne, mineralne, pozostawia jednak rolę w stanie odleżenia i pulchności, tak, że prępsa jej pod następne plony mniej siły i pracy wymaga. W ogóle roślina, znachodząc odpowiednie sobie warunki żywotne, konieczne do jej rozwoju, bywa już panją sytuacji. Zwycięża dane przeszkody. Na roli czystej i pulchnej, odpowiednio zasilonej, we właściwym czasie posiana roślina prędko osiąga rolę — chwasty jej nie przesmogą, bo przez należyte ocienienie ona je niszczy. Bujny tak samo przedplon, wzrosły również w korzystnych warunkach, pozostawia rolę wydobrzałą. W podobnym systemie, jedna orka starczy do przysposobienia roli pod zasiew. To zaś tylko powodować może daleko tańszą i większą uprawę. Nawet i uprawa okopowych obejść się może czwartą częścią zwykłych, inaczej dotąd nżywanych plonów.

Kto by jednak doradzał dojść do poprawności i powiększenia krajowego chowu według dotychczasowych warunków, i takowe uważał lub głosił za dostateczne, ten albo nie wyrobił sobie jasnego poglądu na to, co się dziś u nas w chowie praktykuje, albo i zupełnie lekceważy położenie, w jakie kraj przez to popaść może.

Widocznie lekamy się koniecznej przy chowie pracy, a więc radzi dozwalać w sobie umawiać, że do osiągnięcia poprawności starczy krzyżowanie ze zwodzonymi ciągłami do kraju z granicznymi rasami. Cały dzisiejszy stan chowu racza jedynie smutny obraz na rozpowszechnienie znajomości o stosunkach ekonomicznych kraju.

Znajomość praw przyrody podnosi do prawdy żyjącej, w przyczynach i skutkach zjawisk na świecie. Dlatego to człowiek powinien badać w tajemnicy ich stosunek i związek, ażeby jako duchowa istota poznał cel życia według oikumenicznych praw Wszechmości, jakoteż ażeby znał, o ile Opatrzność urządziła swe twory w przyrodzie, co jest dla niego do zdiatania, ażeby poprawić i ulżyć swoje położenie.

Gdyby przyroda, klimatycznie teluryczne położenie kraju skutecznie wychów zwierząt wspierały, to przy tak bogatej roślinności, jaką Ameryka posiada, istniałoby tam, te tak ulubione u nas szlachetne rasy, na których marnie trwonimy ciężko zapracowany grosz. Jednak w rzeczywistości karma i sposób chowu jedynie powodują to różnicę, które między zwierzętami dostrzegamy.

Jako z rośliny początkowo o jednobardwym pustym kwiecie, wyprodukowała świadomość o-rodnicza kwiaty pełne o rozmaitych barwach, ta sama wiedza roślinie liczbę kwiatów powiększa albo zmniejsza nawet ich rozmiar, tak że już dziś posiadamy rośliny, jedne i te same z obzrymiemi kwiatami, równie i u zwierząt to samo osiągać można, albo z uszczerbkiem ich zdrowia, albo z powiększeniem siły i zdrowia, ale zawsze z osiągnięciem danych przymiotów i korzyści.

Miedzy postaciami pokarmem zachodzi ścisły stosunek, a wszelkie odmiany i podobieństwa są całkiem jego wynikiem. Wszędzie zaś, gdzie tylko człowiek zapanował, wszędzie wytykał sobie cel, który ostatecznie sięga po za chwilę ubiegającą, wyprzedza je myślą i działa dla przyszłości. Bo człowiek, chociaż co do ciała i potrzeb życia powszedniego, podlega prawom fizycznym, powszechnego rozwoju i porządku, ale jako myśląca i samodzielnie działająca istota zwycięża i postępuje się przyrząda. To jest usamowalnia się wobec niej i wznosi duchem. Praca i rozsądny kierunek człowieka, jak wytworzyły te rasy z miejscowych rodzimych stworzeń, one je równie podtrzymywały mogą.

Na tym tylko gruncie zasadzone nadzieje ratowania się z obecnego kłopotliwego położenia, dojrzać mogą w teraźniejszym stanie atmosfery świata. Smutnem bo jest nasze obecne położenie, ale przy naszych krajowych zasobach możemy daleko prędzej niż gdzieindziej wywołać się z tego kłopotliwego położenia. O to tylko się rozchodzi, aby już raz nabrać przekonania i wiary, że się bez obcej obejdzimy pomocy.

Walerj Kozłowski.

Z lwowskiej Rady miejskiej.

Posiedzenie z d. 16. kwietnia. Obecnych radnych 68. Przewodniczący, prezydent miasta Dąbrowski. Początek o godzinie 7.

Zagajając posiedzenie, przewodniczący po daje do wiadomości Rady, że śp. Marja Sikorowa, obywatelka m. Lwowa, zapisała testamentem nieruchomości swoją, przy ulicy Kopernika na rzecz zakładu miejskiego św. Łazarza.

Za tak znakomity dar, Rada przez powsta-

nie składa cześć pamięci zacnej ofiarodawczyni.

Następnie prezydent odczytuje list dr. Marcelego Madajskiego, zawiadamiający, iż pni Feliksa Marja z hr. Golewskich Charkowska, aktem sporządzonym w Paryżu 30. marca 1885 r. przeznaczyła 100 000 zlr. na fundację zakładu dla ubogich dzieci, opartego na miejskim zakładzie sierot, z zastrzeżeniem, że przyjmowane do niego być mogą również i dzieci rodziców żyjących, i nietylko ze Lwowa, ale z całego kraju, wyznania chrześcijańskiego, bez względu na obrządek. Zakład ma być wystawiony na gruncie gminy obok zakładu miejskiego dla sierot, a na budowę przeznaczyła fundatora 20 000 zlr. oraz 2000 zlr. na wewnętrzne urządzenia, t. j. sprawienie stołów, łóżek i t. p.

Rada upoważnia prezydenta, aby imieniem jej wystosował do p. Czarkowskiej dziękczynne pismo za jej filantropijną ofiarę.

Radny Heppel interpeluje prezydenta, o ile uzasadniona jest wiadomość, podana w *Gazecie Narodowej*, o darowiznie dla gminy przez obywatela tutejszego p. Bendla gruntu pod ulicę, szkołę i kościół.

Prezydent Dąbrowski wyjaśnia, iż faktycznie p. Bendl zrobił podobną propozycję, ale chce przytem, aby przeprowadzić nową ulicę aż na Bajki, co nie da się skutecznie, bo właściciel sąsiedniej realności nie chce pozwolić, aby droga przechodziła koło jego gruntów. Ofiarowany plac na szkołę drogo by gminie kosztował, a zapewne i Rada miejska nie życzyłaby sobie, aby szkołę budował przy ślepej ulicy. W ogóle urząd budowniczy nieprzychylnie się oświadczył o tej ofercie.

Rad. Gostkowski zapytuje, co się dzieje za sprawą kupna domu Weinreba przy ulicy Żółkiewskiej; przed kilku bowiem dniami był świadkiem, jak w ciemnem tem przejściu o mało samego p. prezydenta nie przejechało.

Prezydent stwierdza z zadowoleniem, że tym razem szczęśliwie uniknął niebezpieczeństwa — sprawa zaś kupna domu znajduje się obecnie w sekcji II.

Zmarły przed 10. laty we Lwowie Iwanowicz, pomiędzy legatami testamentowemi, uczynił zapis 2 000 zlr. na dwie fundacje, mianowicie na ogródki froebelskie i na stypendja dla kandydatów i kandydatek nauczycielskich seminarjum lwowskiego. Po długich pertraktacjach z prokuratorją skarbu, sprawa ta przyszła na-

reszcie na porządek dzienny, i zgodnie z wnioskiem sekcji, uchwalono przyjąć fundację ś. p. Iwanowicza pod zarządek gminy.

Upoważniono prezydenta do zawarcia kontraktu z dyrekcją kolei państwowych o sprzedaż gruntu miejskiego, Majerówka zwanego (1058 sążni kw.) za cenę 47 500 zlr. — Uchwala na, dla prawomocności swej, musi powtórnie jeszcze zapasać na następne posiedzenie.

Inżynier miejski, p. Górecki złożył sprawozdanie z podróży podjętej w celach naukowych. Uznając niepospolitą wartość tej pracy, wykonanej z sumienną dokładnością, Rada zarządziła za wydrukowanie sprawozdania p. Góreckiego w 550 egzemplarzach, z których 200 dla członków obecnej i następnej Rady miejskiej, a 50 egzemplarzy dla autora.

Oprócz tego załatwiono kilka rekursów w sprawach budowniczych, poczem o godzinie pół do 9. przewodniczący zarządził posiedzenie tajne.

Pomnik Mickiewicza.

Czas podaje protokół z posiedzenia komitetu, które pod przewodnictwem prezydenta miasta Krakowa wczoraj się odbyło. Powtórzmy je tu, dośladaj zaznajamiając z główną onego treścią. Niektórzy z członków komitetu wysłali następów, których komitet tym razem dopuścił. Wniosek odczytania protestów przeciw uchwałom jury, upadł. Następnie, po żywej dyskusji uchwalono większością uznanie dla członków jury, a wniosek o wypłatę nagród premiiowanych przyjęto jednogłośnie. Ponieważ Matejko, po porozumieniu się z marszałkiem Zybkiewiczem, wypracował nowy projekt jako myśl wykonaną, za której wykonanie jednak odpowiedzialności przyjąć nie chce, i ten komitetowi przedłożony został, postawił hr. Artur Potocki następujące przyjęcie przez komitet wnioski:

1) Komitet nie przyjmie żadnego z premiiowanych projektów na pomnik A. Mickiewicza.

2) Komitet przyjmując projekt Matejki za podstawę dalszego działania.

3) Obmyślenie sposobu wykonania tego projektu, porucza komitet wybranej na to, komisji złożonej z osób 6, pod przewodnictwem Matejki i pod zastrzeżeniem ratyfikacji pełnego komitetu.

Po osem przystąpiono do wyboru członków komisji. Wybrani zostali: Marszałek Zybkiewicz, prezydent dr. Ślachechowski, hr. Artur Potocki, hr. Konstanty Przedsiocki, Pryliński Tomasz, prof. dr. Marjan Sokolowski.

Uchwalono, że w razie zgłoszenia się Towarzystwa Zachęty sztuk pięknych w Królestwie Polskiem, projekty mają być wystawione w salach wystaw Towarzystwa w Warszawie.

Prezydent w imieniu członków komitetu zaprasza warszawskich członków na nocną o godz. 8. wieczór w hotelu „Pod Różą“.

We wspomnianym powyżej projekcie Matejki, Mickiewicz siedzi na podniesieniu, na druidynym kamiennym tronie. Postawa, głowa i draperja podobna do tej, którą publiczność zna z ostatniego szkicu mistrza. Jako godła, ma przy sobie kotwicę (nadziej) i sówkę (mądrość). U stóp jego kłębią się skrzydlaty gienusz. Jedną ręką wskazuje wlewo, drugą dejmując pęta z wielkiego orła, siedzącego na stopniach i rozciągającego szeroko skrzydła. Po stronie przeciwnej, o stopień wyżej od gienusza a w głąb czołgają, postać kobiety, trzymającej zapaloną lampę. Alegoria przyszłości. Przejęta natchnieniem wieszczu, patrzy i słucha, jak to natchnienie działa i wpływa, jak gdyby myślała, że od tego, co wkoło siebie oabaczy i usłyszy w narodzie, zależało to, czem sama będzie, i jak gdyby to chciała przeniknąć i odgadnąć, czyli że od narodu zależy jego przyszłość. Zapelnienie na spodzie, poniżej stopni, dwie figury: Niemna i Wilki, których wykonanie nie byłoby koniecznem, gdyby trudności okazały się zbyt wielkimi.

Kronika miejscowa i zamiejscowa.

Lwów dnia 17. kwietnia

* **Stos pawlitrza.** Obserwatorium szkoły policholnej dozei:

Przy wietrze o zmiennym kierunku od N przez E do S był stan nieba wczoraj do południa zmien-ny, popołudniu niebo się wygoździło i było prze-ważnie czyste. Elektryczność powietrza była wy-soko dodatnia, wilgoć powietrza niżej normalnego stanu. Średnia temperatura dnia była 9°, naj-wyższa 16°, najniższa 3°, C.

Przy wietrze o zmiennym kierunku od NE do S średniej temperaturze dnia około 11°, C. śniegu-rzenie i wilgoć powietrza swrasta, jeszcze po-godnie.

* **Konfiskata.** Genialny krytyk duński dr. Brandes, zaproszony na odczyty do Wiednia a po-

tem do Warszawy, wróciwszy do kraju miał d. 8. bm. w stolicy Danię odczyt „O narodzie polskim.“ Treść tego odczytu podał jeden dziennik norweg-ski, za którym tja powtórzył *Dziennik Pomski*, wychodzący pod rządami państwa, najściślej zwi-azanego z Moskwą. Za *Dziennikiem Poms.* powtó-rzyła ją bezkarnie *Reforma*, wychodząca w Kra-kowie, więc pod temi samymi rządami i prawami, co *Gazeta Narodowa* we Lwowie. Za *Reformą* więz podwójną otuchą powtórzyła wczoraj *Gazeta Narodowa* głos, dla narodu naszego przy-chylny, i została skonfiskowana. A to w chwili, kiedy np. urzędów moskiewski *Dziennik Warszawski* z całą wściekłością bije na państwo Austrjackie i na rząd austrjacki. Tyle na wytłu-maczenie się przed prenumeratorem na prowincji, którym niemoż być rzeczą przyjemną, jeśli po-stać, daleko na pozostawiony po Gazecie, z niczem wraca.

* **Sp. baron Jósika.** Otrzymujemy następu-jące pismo: Dnia 14. kwietnia nagało dwóch ludzi: Pierwszy, to belwederecki ostatni Radwan Pass-kiewicz. W dzisiejszej mojej słabości nie poczu-wam się na siłach, abym mógł godnem wspomnie-niem niezić jego zaślęgi; pozostawiam to ludziom, którzy się podejmą tego zadania, a wiem, że się znszają tacy, którzy zechcą złożyć hołd cnotom mgła niepospolitych zasług. Ja dziś niezdolny do tego zadania pozostawiam to innym.

Co do drugiego jest nim baron Jósika, chociaż nie nasz rodak, jednakże ciągle przez kilkadziesiąt lat pobytu w naszym kraju, oddawał najszlachet-niejsze przysługę naszemu społeczeństwu, tak dale-co, jakby na tej ziemi się urodził. Nie mogę przenieść na siebie, ażeby świeżo po zgonie tego wanego mgła nie podać do publicznej wiadomości czynu, mającego łączność ze sprawą z roku 1863, a to w owej porze, kiedy większa część młodzieży popieleszyła na pole walki — znalazł się na polu bitwy Mieczysław J. był officer husarów — i jako dowodzący oddziałem został wzięty w niewolę i na ciężką karę skazany, o osem biedna matka dowiedziawszy się pośpieszyła do Lwowa, aby szukać pomocy w tej niedoli syna. Jako sąsiadka od-szukała mnie, a gdy mi opowiadała o co chodził, znalazłem się w największej kolizji, nie umiejąc sobie zdać sprawy, do kogo się udać mam. Po niejakiem namyśle, znając barona Jósikę z jego szlachetnych czynów i rozległych stosunków, śpie-żę do jego mieszkania; od służby dowiaduję się, że jeszcze w łóżku; aże mu moją kartę, po paru minutach spieszy on na moje spotkanie, a dowie-dziawszy się o co chodzi — oświadcza mi, że ma dobrego znajomego w dowodzącym generale w Za-moślu, i ani chwili nie dając mi do czekania, na-pisał list do owego dobrze mu znanego generała. Z którym pismem, gdy straszną matką przy-byla do Zamósia, rosyjski generał odczytawszy po-dany sobie list, z największą uprzejmością oświad-czył oczekującej matce, że osławkawie jest syna nie od niego zależny, ale on już da list do adjutanta wielkiego księcia Konstantego, który ją zaprowadzi do jego żony. A ta wielka księżna i ja tą rasą nie zawiodła nadziei — uściskiwała matkę powró-ciła z Warszawy z usławkawieniem syna Mieczysławu.

Ten jeden z wielu szlachetnych czynów śp. zanego barona Jósiki podaje do dzienników, ażeby okazać wdzięczność śp. mgłowi, który na obojęt-niem urodzony, a przecież świadczył tyle dobrego naszemu krajowi, który przechowa imię śp. barona Jósiki w pamięci. A zarazem oheć temi kilkoma słowami okazać Węgom, że my Polacy umiemy cenić cnoty i w innych narodowościach.

Oświadczył śp. baron Jósiki!

Walerjan Podlewski.

* **Przeniesienie zwłok** hr. Jósika do pałacu Skrzynieskiego, nastąpiło na własne żądanie n eboz-czyka, przed zgłosem. Wzmiarkę tę czynimy dla zbicia fałszywych poglóske, rozsiwianych, niewia-domo w jakim celu, po mieście.

* **Pogrzeb** ś. p. barona Jósika odbył się dziś z wystawną okazalnością i całą pompą wojkową. O godzinie 10. przeprowadzono zwłoki do kościoła Marj Magdaleny, żkąd, po odprawieniu egzekwji, żółbowi kondukt wśród niezmiernego natoku pu-bliczności posunął się zwolna ulicami: Kopernika, Ossolińskich, Krasińskich i Gródcą ku dworcowi kolei Karola Ludwika. Uczestniczyli w nim od-działy wojska wszelkiej broni, a za trumną, okry-tą zupełnie wiciami, postępował konno rycerz średnolwieński, cały w stal okuty, rodzina zmarłego, generałowie, dygnitarze cywili i oświecone wszyst-kich pułk* konsystujących we Lwowie. Jaką sym-patją w naszym mieście cieszył się ś. p. hr. Jósika, świadczy najwymowniej, że korporacje rzemieślni-cze a własnego popędu wystąpiły z chorągiewami ochoczymi. Wojskami komenderował ks. Thurn-Taxis.

* **Z powody ospy,** grawującej we Lwowie, Magistrat sąsądził następujące przez miejską Radę zdrowia zalecone środki ochrone:

1. Ogólne szczepienie wszystkich dzieci i o-sób nieszczepionych. Szczepienie ochronne prze-

wyborna a w akcie III. nawet niezwykle świa-tła. Zresztą akcji i ruchu wiele, a scen pię-knych lub wprost znakomitych, podobnie. Co do osób wprowadzonych do działania, tych liczbą może za wielką, ale tego wymaga po części budowa sztuki. Osoby zaś główne lub przynajmniej głównejsze, są na swoim miej-scie i wszystkie są potrzebne lub użyteczne — nawet Krzysztof Wiese, który naszemu społe-czeństwu mnożestwo wybornych lekcji daje, ale też zarazem dosadnie nas popca, czego nie po-zubniemy wcale zadośćrość. Niemcom. Co do charakterów, te są traktowane w ogóle na-turalnie i z głębszą znajomością ludzi i ludz-kich stosunków, jak n. p. o osobistości pani de Vaugers. Najświetniej zdaje nam się wypadł główny działacz, Poniewski. Natomiast Dobek wydaje się nader sztuczny, a Alojzy, choć w ogólności wyborny, to jednak nieraz tak się po-rusza jak gdyby pod nacisnieniem sprężyny. Niekiedy znów zbiorowa akcja tak wygląda, że autorowi zbyt pilno do rezultatu i nie troszczy się o pośrednie drogi: takie bowiem wrażenie ma się szczególnie przy samym końcu sztuki. Z drugiej zaś strony tendencja przeprowadza-nia też filozoficzno-społecznych, powoduje nie-kiedy zbyt rozciągłe dyskusje, jak n. p. wpla-tany zbitecznie pomiędzy pocziwcem Zarskim a buchalterem Dobkiem, traktacik, dość zresztą słaby, o demokracji i arystokracji. — Jednakże mimo to wszystko ma się rzeczywiście czego słuchać, czem zajmować i nad czem myśleć.

I oto co publiczność nasza od razu a do-brze oceniła oklaskując z zapalem autentownego autora.

Jeno maleńka obserwacja: z tendencji o-gólnie-filozoficznych, nie należy drogą zle roz-mieszczonych oklasków robić tendencji stron-nicznych, partykularnych, bo to w fałszywym świetle przedstawia myśł autora, już i tak do-brze wyciągnięta, a nikomu ztąd nie będzie ko-rzyści. Autor, zdaje się, radby widział wytwor-zenie się u nas właściwej, należytej demokra-

cji, to jest stojącej postępem i ideą obywatel-stwa ale stojącej samodzielnie; u nas zaś widzi się nieraz demokratów, którzy się żywcem ura-biają na obrazi i podobieństwo szlachciców, a przy-lada okazjina szlachetczyzm się piszą. *Sapienti sat.*

Artyści nasi, jak to już wczoraj pospieszy-liśmy donieść, grali z prawdziwym zapałem, rzec można koncertowo; to też zbierali o co chwilę frenetyczne brawa. Przedewszystkiem zaś uderzało wykonanie głównych ról przez panie Nowakowską, Aszpergerową, pannę Sta-chowiczównę, i przez pp. Żelazowskiego i Kwie-cińskiego. Bliższą ocenę pod tym względem zachowujemy sobie do następnego przedstawie-nia. Na dziś kończymy to już i tak długie sprawozdanie, dodając tylko, że i w rolach po-mniejszych było za co oklaskiwać panią Kwie-cińską w roli Fryderyki, p. Walewskiego, który miał rolę Pyskalskiego, p. Wojdałowicza, jako Krzysztofa Wiese, p. Ruszkowskiego jako Ri-kobona, a szczególnie p. Zboisńskiego, który znakomicie odegrał barona. P. Woleński jako niebyleż zadowolony ze swej sztucznej roli i słus-znie, a p. Lubicz, który grał hrabiego robił co się dało najlepszego z tej roli.

Karmela.

Nowella

z lwowskiego

Edmunda de Amicis.

(Ciąg dalszy.)

Z czasem! Ale czas niepowstrzymanie pe-dzi — a jeżeli z toną swego dziś, jutro, ani po-jutrze nie wyda tego. czego serdecznie wygła-

damy, — to cóż potem? Sześć tygodni upły-nęło od wygładowania Gabriella na wyspce, — upłynęła już połowa czasu, jaki mógł mieć do spełnienia u biedaczki swego dzieła samarytań-skiego. I czy mu się uda cel osiągnąć? Cóż wtedy, jeżeli odwoła go tuż może przed uda-niem się dzieła i gdy w tej chwili, kiedy speł-nienie już świta w dali, musiałby zaniechać pracy i biedaczkę pozostawić jeszcze nieszcze-śliwszą niż poprzednio była? I czy w nim samym nie pozostałyby ości, któryby mu całe życie zatruli — i nigdy nie dozwolił spokoju?

Te i tym podobne myśli wirowały po głowie młodego lekarza, gdy pewnego wieczora znowu starał się różnemi argumentami pocieszyć zniechęconego Gabriello, Gabriello zaś, nie zważając na przyjaciela, nieuchronnie patrzył w płomyk świecy, u której cygaro zapalił. Poli-czki jego pałaty, w oczach tlił żar niesamo-wity, świadczący o bezsennych nocach i niepo-koju wewnętrznym, który doktora wielce nie-pokoił.

Nagle ozwał się Gabriello z wymuszoną obojętnością:

— Jak ci się zdaje, jak się ta cała histo-ria skończy? Czyli ja sam już w tem wszyst-kim na pół nie zwarjowałem? Nieraz mnie samemu chce się śmiać z siebie, i wiem bardzo dobrze, że ludzie śmieją się ze mnie jak z fiksata.

— A to z jakiego powodu? — rzekł doktor.

— A no — odparł Gabriello z wahaniem — z powodu tego, że się tak lituję nad tem bied-nem stworzeniem, że tak się zajmuję gorliwie jej uleczeniem, a że te wszystkie moje usiło-wania i pomysły na nie się nie przydają.

— Litość, gorliwość w ratowaniu nieszcze-śliwej istoty, czyż są to rzeczy do wywołania śmiechu i szyderstwa? Mój drogi, sądz le-piej o ludziach.

Przysunął się do Gabriella i zająrzał mu poważnie w oczy.

Gabriello, powiedz mi prawdę: ty kochasz Karmele.

Gabriello drgnął i aż po skronie się zaplonił.

— Ja?

— A tak, ty. Bądź szczerym; wszak je-stem najlepszym przyjacielem twoim, i zasłu-żyłem sobie na zaufanie.

— To, tak... ale czyż jedynie dla okaza-nia ci zaufania mego, mam się przyznawać do czegoś, co wcale nie istnieje? — wyjąkał Ga-briello, w pół zły a w pół przerażony prawdą, która nagle jak błyskawica mu zaświeciła. Młodek chwilę, a potem jak w malignie wyrwy-wał się mu z ust wyrazy luźne, poplątane jak wątek tkaniny, której główna nić jakaś dzika ręka nieumiejętnie wyrwała.

— Ja... Karmele kochać... wariatkę... czy mniemasz że to być może... ja ją kochać!... Czy ty na serio mówisz? Czyż w chwili, w któ-rej by to się stało, nie musiałoby mnie także zaliczyć do wariatków?

Tak, kocham tę biedną istotę litością silną, bez granic, i oddałbym niewiem co za to, gdybym ją ujrzał uleczoną; ale czyż pomiędzy tą lito-ścią a miłością nie ziele przepaść głęboka, nie do przebycia? Żalił i ty się nad nią nie litu-jesz nieskończenie jak ja? Tak, mój przyja-cielu, kocham ją, bo jest dziewczyną czystą, obyczajną, w której sercu żadna nieczysta myśl się nie wyłoni, na której usta żadne brudne słowo nie wyszło. Czyż wszystkie jej dźwię-cząca nie są oznakami pełnego miłości, ofiarnego umysłu, któremu by każdy rad raj przychylił na ziemi? I taką istotę widzieć tak poniżoną, tak wymiewaną, taki podziw budzącą wszę-dzie dla swej piękności, a dla swej niedoli ska-zaną na żywot zwierzęcia!

Czyż nie jest piękna, jak anioł niebieski! Ach, czemuż w tych cudnych, niezgłębionych oczach nie wolno objąć się zdrowej duszy wi-erunkowi? Czemuż te małe usta nie mogą przemawiać do mnie słowy rozumnie, śmiać się, żartować, jak inne dziewczęta? Czyliż to

nie nędza bez granic, bez przykładu?... O, te chwile ułudy, kiedy mi czasem spokojnie po-gląda w oczy, kiedy z ust jej jakby znikł u-śmiech błędny; kiedy mnie z trwogą skromno-ci nazywa swoim kochaniem, i witać mię, łagodnie bierze w swoje ręce dłoń moją. Wtedy bije mi serce, że nieomal pęknie, i marzę, ma-rzę sobie, iż całe okropieństwo nie jest, nie może być prawdą. I wywołuję drogę jej imię, przemawiam do niej w marnej nadziei, że jej odpowiedź przyniesie mi pociechę, szczęście.

I głupiec rozkoszuje się tą myślą. Jedno technienie, jedno słowo, a błędny uśmiech zno-wu przemyka, i oczy, których promień mię do-piero co ogrzewał, poglądają znowu zimno, mar-two w dal, w przepaść, pochłaniającą wszy-stkie nadzieje moje. Wówczas ślepa rozpacz mię porывa, zuchwale stawiam wszystko na jedną kartę i wołam: „Karmelo, czyż w istocie obłąka-ną? O, rzeknij, że tak nie jest!“ To wtedy patrzy na mnie zdziwiona, powtarza wo wyraz rozpaczliwy — i potem znowu noc dokoła niej, głęboka, głęboka!

Gabriello zakrył twarz rękami, i przerwał na chwilę.

Doktor był mocno wzruszony, i prawie nie-doświadczalnym głosem wyszeptał:

— Biedny mój przyjaciel!

